

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART HIUMAA VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	HIIUMAA
TEEKAARDI KOOSTAJAD	Kadri Aljas, Üllar Laid, Kristiina Randlaht
TOIMETAJAD	Niina Dulova, Tarmo Tuisk
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOVis ja allasutustes;
- ringmajanduslane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOVis ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. RINGMAJANDUSE ARENGU INDIKAATORID	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

Allpool on loetletud mõned probleemid, mida võiks lahendada ringmajanduse abil:

- Pole täpset ülevaadet Hiiumaal tekkivate biojäätmete ringlussevõtust (eesmärk on kaardistada biojäätmete kompostimine tekkekohal);
- tekstiilijäätmete liigiti kogumine.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Ringmajanduslane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOVis ja allasutustes.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Koostööprojekt "Sortimisjaamad Hiiumaa koolidesse", kus igasse Hiiumaa kooli soetatid sortimisjaamad, mis võimaldas majas sees lastel jäätmed neljaks sortida (segaolmejäätmed, paber, pakend ja biojäätmed).
- Konteinerite jagamine elanikkonnale jäätmete liigiti kogumise edendamiseks ning kompostiambrite jagamine biojäätmete liigiti kogumise edendamiseks.
- Kiirkompostrite hankimine KIK meetmest, et edendada biojäätmete liigiti kogumist Hiiumaal.
- Läbi KIKi ringmajanduse projekti soetatakse 15 sorteerimisjaama Hiiumaa ettevõtjale (turismisektori ettevõtjad), koos sellega soetatakse ühtsed piktogrammide ning selgitustekstid.
- Arenduskeskus on tellimas SA Teeme Ära kontseptsiooni ühekordsete nõude vabast Hiiumaast, töö peaks valmima 2023. suvel. Sellega seoses on plaan teha ka erinevat teavitustööd. Sellekohast teavitustööd teema ka koostöös Saare Arenduskeskusega.
- Arenduskeskus kaardistas Hiiumaal tekkivaid jäätmeid ja tegi ka tegevuskava RM aspektist. "Hiiumaa ettevõtete jäätmete kaardistus ja tegevuskava aastateks 2023-2025 ringmajanduse edendamiseks Hiiumaal".
- Läbi on viidud esimene Zero Waste teemaline 5 päevane koolitus Hiiumaal, koolitusel osalejad saavad teha elanike seas ringmajandusalast teavitustegevust.
- 2023. aasta suvel korraldatakse Hiiumaal koostöös ettevõtjatega ringmajanduse teemaline rahvusvaheline konverents.
- Koostöö Keskkonnaametiga, kes viib läbi teavitustegevust eelkõige laste seas (kooliprogrammi raames ning töötubade näole erinevatel üritustel, näiteks laagrid jms).

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Ringmajandusalane teavitustegevus

Jäätmemajanduse edendamine

- nutikad prügikastid
- on tarvis leida lahendus biojäätmetele, kas jätkata kompostimisega või mingi muu lahendus, näiteks biogaasi tootmine vms
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel: jäätmejaama ümberkorraldamine ringmajanduskeskuseks

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine (ESG)

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos (võiks uurida, kas saab rakendada)
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks (valla arengukava raames)

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- ringmajanduskeskused, parandustöökojad ja/või uuskasutuskeskused
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Korduvkasutatavate nõude kasutamise edendamine/toetamine Hiiumaa avalikel üritustel	Tulenevalt eesootavast nõudest kasutada edaspidi üksnes korduvkasutatavaid sööginõusid avalikel üritustel oleks vaja Hiiumaal sellekohane võimekus välja töötada (just suurüritustel).	
Hiiumaa jäätmejaama võimekuse suurendamine	Ringmajanduskeskuse loomine; klaasijäätmete vastuvõtmine eraldi liigina.	
Liigiti kogumise edendamine	Süvamahutite kasutuselevõtu edendamine/suurendamine	
Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine	Suuremates tootmisettevõtetes	
Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine	Ringmajanduse edendamine ettevõtete vahel (ühe jääk on teise ressurss).Vajadusel riikliku regulatsiooni muutmine.	

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Olemaolevate parandustöökodade edendamine ja uute loomine		
Ringmajanduslike ärimudelite koolituste korraldamine		

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Sortimisuuring Hiiumaa valla jäätmeveopiirkonnas		

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Jätkuv koostöö KOV ja Arenduskeskuse vahel (koolitused, teavitustöö, projektid jm).
- Ettevõtete vaheline koostöö - ühe jääk on teise ressurss.
- Parandustöökojad, ringluskeskused, et edendada ringmajandust ja vältida/vähendada jäätmeteket.
- Jätkuv koostöö jäätmejaamaga, jäätmejaama arendamine (võimekuse/võimaluste tõstmine).
-

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Sarnane omavalitsuse tasandil loetletutega.

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Riik abistab kohalikke omavalitsusi jäätmehoolduse korraldamisemudelite väljatöötamisega. Eesti on väike ja siin peaks olema üks ühtne süsteem jäätmemajanduse korraldamiseks ja riik saab siin suunata ja KOV-idega koostööd teha. KOV-i panus oleks lähtudes oma piirkonna erisustest ja vajadustest selleks sisendit anda.

MUU KOOSTÖÖMUDEL

- Arenduskeskus suhtleb ettevõtetega ning teiste katusorganisatsioonidega.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Konkreetsemad juhised, toetusmeetmed, sh rahalised.
- Süsteem tuleks ühtlustada.

ETTEPANEKUD PUUDUVATE VÕI MUUTMIST VAJAVATE ÕIGUSAKTIDE OSAS

- Igas piirkonnas ei peaks erinevalt lähenema, erisusi on sees (sortimisjuhendid), et segadust vältida. Ei suudeta kontrollida, mida keegi kuskil toodab. Peaks olema üks ja ühtne jäätmete kogumise ja käitlemise lähenemine (sortimisjuhendid ja piktogrammide – erinevad mõisted, televisioon kajastab sorteerimist teisiti).
- Jäätmetekke vähendamine ja vältimine muuta motiveerivamaks – konteineri tühjendamise kord on sama, olenemata kogusest, ja see süsteem üle-eestiline.
- Pakendijäätmete kogumine vajaks ülevaatomist, kui mitte muutmist - võiks kaaluda materjalipõhist jäätmete kogumist.

LISA 2. RINGMAJANDUSE ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEMAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Eeskujulik - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames on liigiti kogumine (lisaks segaolmejäätmetele vanapaber, bio- ja suurjäätmed) kõigile jäätmevaldajatele kohustuslik.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Baastase - on kehtestatud nõuded jäätmeveo raames kogutud jäätmete edasiseks käitlemiseks (Jäätmekavas on eesmärgid seatud).

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Eeskujulik - on olemas pakendite kohtkogumine.

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Baastase - kogu omavalitsuse territoorium on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga (Uue eeskirjaga paberi-papi osa ümber vaadata).

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Baastase - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 24 tundi.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Puudulik (Tegevuskava on baastaseme saavutamine - uurida klaasi osa juurde).

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Edasijõudnu - omavalitsuse veebilehel on leitav informatsioon jäätmeteket vältivate tegevuste kohta.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalasid?

Edasijõudnu - omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on eraldi käsitletud taastuenergiaalasid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik – viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, koolitus, infotund või kampaania aastas.